

Stukadoor (traditioneel en mechanisch)

Onder de verzamelnaam stukadoor (traditioneel en mechanisch) (hierna stukadoor) vallen ook de handlanger schuurder, de polijster stukadoor, de schuurder, de steengaassteller en de witter / sauser. De stukadoor heeft door zijn werk onder andere kans op aandoeningen van het bewegingsapparaat (vooral rug, nek, schouders) door lichamelijke belasting, het ontwikkelen van gehoorschade door lawaai en luchtwegaandoeningen door stof. Ruim de helft van alle stukadoors heeft klachten over het klimaat op de werkplek. Vallen struikelen en uitglijden komt relatief vaak voor.

De belangrijkste risico's voor de stukadoor (traditioneel en mechanisch) zijn:

- [Fysieke belasting](#)
- [Gevaarlijke stoffen](#)
- [Klimaat](#)
- [Lawaai](#)
- [Onveiligheid](#)

Fysieke belasting

Het traditionele stucwerk en ook het mechanische stucwerk is lichamelijk zwaar. Dat vindt 91% van de stukadoors. Het maximale gewicht dat door 1 persoon met de hand mag worden getild is 25 kg. Onder stukadoors zijn veel klachten over de spieren en gewrichten in de rug (42%), armen (50%), nek (29%), benen (40%) en knieën (25%). Voor deze spier- en gewrichtsklachten zijn relatief veel stukadoors behandeld (46%).

De belangrijkste risico's zijn:

- Lichamelijk zwaar werk
- Repeterende bewegingen
- Tillen, dragen, duwen en trekken van zware lasten
- Werkhoudingen

Wat zegt de wet- en regelgeving?

Wettelijke verplichtingen

Arbobesluit: Hoofdstuk 5 afdeling 1 Fysieke belasting

- Artikel 5.2 Voorkomen gevaren
- Artikel 5.3 Beperken gevaren en risico-inventarisatie en -evaluatie
- Artikel 5.4 Ergonomische inrichting werkplekken
- Artikel 5.5 Voorlichting
- Bijlagen 1 en 2 bij Richtlijn nr. 90/269/EEG (Richtlijn handmatig hanteren van lasten)

Cao Afbouw

Artikel 57 - Verpakkingsmaterialen en asbest

1. Het is niet toegestaan verpakkingseenheden gips, cement, granietkorrels, marmerkorrels of andere grondstoffen zwaarder dan 25 kilogram op het werk voorhanden te hebben.
2. Het is werkgevers en werknemers niet toegestaan om asbest en/of asbesthoudende materialen te bewerken of te verwerken.
3. Het is verboden gipsblokken van meer dan 18 kilogram te verwerken.
4. Het is verboden wandelementen van meer dan 18 kilogram handmatig te verwerken.
5. De werkgever kan de werknemer niet verplichten te werken op stelten.

A-blad Tillen

- Met de hand tillen moet zoveel mogelijk worden vermeden.
- Het maximale gewicht dat door 1 persoon met de hand mag worden getild is 25 kg.
- Het maximale gewicht dat door 2 personen met de hand mag worden getild is 50 kilogram.

Let op: dit geldt alleen als de ruimte groot genoeg is om ook op een goede manier te kunnen tillen. Als het gewicht zwaarder is, moeten hulpmiddelen worden ingezet.

Te nemen maatregelen

Bronmaatregelen

- Gebruik (mechanische) hulpmiddelen voor het opperwerk.
- Regel dat materialen zo dicht mogelijk bij de menger worden geplaatst.
- Gebruik lichtgewicht handgereedschap voorzien van ergonomisch gevormde handgrepen.

Collectieve maatregelen

- Gebruik een verrijdbare mengkuip met mixer op statief; dit voorkomt het met de hand omsteken.
- Gebruik voor het mengwerk geen gewone boormachine, maar een mixer met twee handvatten die stevig kan worden vastgehouden.
- Gebruik afplakhulpmiddelen en een lichte grondeerpomp.
- Gebruik een bordes, stukadoorstrapje of rolsteiger voor het aanbrengen van de stuc op hogere delen van de wand.
- Gebruik voor het afwerken van de stuc een spaan van normaal formaat; een extra grote spaan maakt het werk (te) zwaar.
- Plaats de mortelkuip op een verhoging om het bukken te beperken.
- Zorg voor voldoende afwisseling in het werk en laat uw mensen rouleren om eenzijdige belasting te voorkomen.

Individuele maatregelen

- Gebruik kniebeschermers voor het geknield werken en een neksteun voor het werken boven ooghoogte.

Arbovriendelijke hulpmiddelen voor de stukadoor (traditioneel en mechanisch) met betrekking tot fysieke belasting

- [Afplakhulpmiddelen](#)
- [Gereedschapskist op wielen](#)
- [Gereedschapswagen](#)
- [Gereedschapswagen \(2\)](#)
- [Grondeerpomp, lichte](#)
- [Hoogwerker, afbouw](#)
- [Hoogwerker, knikarm](#)
- [Hoogwerker, uitschuifbaar en zelfberijgend](#)
- [Inklapwerkbordes](#)
- [Kuiphouder, groot](#)
- [Ladderopbergsysteem](#)
- [Ladderopbergsysteem \(2\)](#)
- [Ladders](#)
- [Materiaalbak aan rol- of vouwsteiger](#)
- [Mengkuip met elektrisch aangedreven menger op statief](#)
- [Mengspuitmachine, kleine](#)
- [Montagesteunen voor gipsplaten](#)
- [Neksteun](#)
- [Opstap, in hoogte verstelbaar](#)
- [Pleisterspaan, ergonomische](#)
- [Raapspaan, ergonomische](#)
- [Rolsteiger](#)
- [Rolsteiger \(2\)](#)
- [Rolsteiger, eenpersoons-montage](#)
- [Rolsteiger met heupleuning](#)
- [Schuurmachine voor gipsplaten](#)
- [Snijapparaat voor gipsplaten](#)
- [Steekwagen, vierwielig](#)
- [Steigerplatform, lichtgewicht](#)
- [Stelten](#)
- [Steunen voor rolsteigers](#)
- [Stukadoorstrapje](#)
- [Trap met twee bordessen](#)

- [Trap, lichtgewicht](#)
- [Verhoogde werkvloer](#)
- [Verlengstuk voor spackmes](#)
- [Vlakschuurmachine voor voegen met afzuiging](#)
- [Zakkendrager](#)
- [Zakkenopener](#)

Meer informatie

- [A-blad Tillen](#)
- [Arbouw-advies Stukadoren](#)
- [Arbovriendelijk werken met gipsplaten - Best Practice methode](#)
- [Beroepenvolder Stukadoer](#)
- [Checklist Persoonsbegaanbaarheid afbouw- en onderhoudsbranche](#)

Gevaarlijke stoffen

De stukadoor wordt regelmatig blootgesteld aan stof. Van de stukadoors heeft 77% klachten over stof. Bij traditioneel stucwerk treedt de stofblootstelling vooral op tijdens het verwijderen van oude stuclagen, voorbehandelen van de ondergrond, bij het legen van zakken mortel en bij het mengen. Bij mechanisch stucwerk treedt de stofblootstelling vooral op bij het vullen van de spuitmachine met zakken stuc. Tijdelijk wordt de oude grenswaarde voor inhaleerbaar hinderlijk stof van $10\text{mg}/\text{m}^3$ en respirabel hinderlijk stof van $5\text{ mg}/\text{m}^3$ overschreden. In combinatie met sloopwerk kan ook gemiddeld over een werkdag de grenswaarde worden overschreden. Een deel van de mortels is agressief / reactief en kan bij blootstelling (in droge of natte vorm) leiden tot huid- of oogirritatie.

Het belangrijkste risico is:

- Schadelijke stoffen

Wat zegt de wet- en regelgeving?

Wettelijke verplichtingen

Arbobesluit: Hoofdstuk 4 afdeling 1 Gevaarlijke stoffen

Arbobesluit: Artikel 4.2 Nadere voorschriften risico-inventarisatie en -evaluatie, beoordelen

Arbobesluit: Artikel 4.2A Nadere voorschriften risico-inventarisatie en -evaluatie, aanvullende registratie

Arbobesluit: Artikel 4.4 Arbeidshygiënische strategie

- Bronaanpak: pas alternatieve materialen of technieken toe.
- Afzuiging / ventilatie: werk met bronafzuiging, bronomsluiting en goede ruimteventilatie.
- Vermijden blootstelling: voer het meest risicovolle werk het eerst uit, of hou het gescheiden van andere werkzaamheden.
- Als bovenstaande maatregelen onvoldoende resultaat opleveren, moeten persoonlijke beschermingsmiddelen ter beschikking worden gesteld aan werknemers. Voor de juiste beschermingsmiddelen kan men het [Productgroep Informatie Systeem Arbow \(PISA\)](#) raadplegen.

Cao Afbouw

- [Bijlage 11 Persoonlijke Beschermingsmiddelen \(PDF\)](#)

Te nemen maatregelen

Bronmaatregelen

- Maak geen gebruik van kwarts (-meel) als toeslagstof of stucpleister waaraan dit is toegevoegd.
- Hou de zak tijdens het legen circa 2 cm onder water om stof te voorkomen.

Collectieve maatregelen

- Gebruik bij mechanisch stucwerk een spuitmachine voorzien van afzuiging.
- Zorg voor een mengkuip op wielen, zodat in een andere (beter geventileerde ruimte) kan worden gemengd.
- Zorg voor een goede industriestofzuiger voor het opruimen van het stof.
- Zorg tijdens het werk voor voldoende ventilatie.
- Regel ademhalingsbescherming (een halfgelaatsmasker met filtertype P2 voorzien van uitademventiel) en huidbescherming (handschoenen, een overall en pet of ander hoofddekseel). Voor het werken boven ooghoogte wordt een veiligheidsbril of gelaatscherm aanbevolen.

Individuele maatregelen

- Plaats de mengkuip of de spuitmachine op een goed geventileerde plaats of in een andere ruimte. Plaats de kuip eventueel op een verrijdbaar plateau of gebruik een mengkuip op wielen om het verplaatsen naar een andere ruimte mogelijk te maken.
- Vermijd onnodig stof bij het legen van de zakken.
- Ruim stof en gruis op met een stofzuiger, niet door te vegen.
- Zorg voor voldoende ventilatie door het openen van ramen of deuren.
- Gebruik de door de werkgever beschikbaar gestelde persoonlijke bescherming.

Arbovriendelijke hulpmiddelen voor de stukadoor (traditioneel en mechanisch) met betrekking tot gevaarlijke stoffen

- [Polijstmachine, stofarm](#)
- [Snijapparaat voor gipsplaten](#)
- [Natslijpsysteem](#)
- [Zakkenopener](#)

Meer informatie

- [Arbouw-advies Ademhalingsbescherming](#)
- [Beroepenfolder Stukadoor](#)
- [Informatie over PBM](#)
- [Keuzewijzer Stofvrij werken](#)
- [Stofbeheersing in de afbouw- en onderhoudsector](#)
- [Stoffenmanager Bouwnijverheid](#)

Klimaat

De stukadoor werkt bijna altijd in onverwarmde, koude en tochtige ruimtes. Van deze stukadoors heeft 45% last van tocht en 32% last van koude op de werkplek. In de CAO is vastgelegd dat men vanaf 1 september tot 1 mei op de bouwwerken tochtvrij moeten kunnen werken. Bij hogere temperaturen treedt door de zware lichamelijke inspanning eerder vermoeidheid op.

De meeste klachten gaan over:

- Tocht

Wat zegt de wet- en regelgeving?

Wettelijke verplichtingen

Arbobesluit: Artikel 6.1 Temperatuur

- De werkgever moet ervoor zorgen dat de (minimum-) temperatuur geen gevaar oplevert voor de gezondheid van zijn werknemers.

Cao Afbouw

- **Artikel 80 - Tochtvrije arbeid**

1. Vanaf 1 september tot 1 mei zullen op de bouwwerken, in overleg en met medewerking van de bouwdirectie, de hoofdaannemer en/of de opdrachtgever, alle werkzaamheden als genoemd in artikel 2, werkingssfeer, tochtvrij moeten kunnen geschieden.
2. Onder tochtvrij wordt verstaan dat de bouwwerken rondom met glas of met een ander lichtdoorlatend materiaal zijn dichtgemaakt.
3. Zolang de bouwwerken niet aan de voorwaarden in lid 2 gesteld beantwoorden, worden deze geacht voor de werkzaamheden zoals genoemd in lid 1 nog niet gereed te zijn, tenzij door het Bedrijfschap om redenen te zijner beoordeling, dispensatie van het gestelde in de leden 1 en 2 van dit artikel wordt verleend.

- **Artikel 37 Onwerkbaar weer**

De werknemer heeft recht op 100% van het in deze overeenkomst vastgestelde uurloon, wanneer en voor zolang (beide ter beoordeling van de werkgever in redelijk overleg met de betrokken werknemers) door ongunstige weersomstandigheden niet kan worden gewerkt.

Te nemen maatregelen

Bronmaatregelen

- Zorg ervoor dat de woning tochtvrij wordt gemaakt (rondom afgedicht met glas of ander materiaal) voordat met het stucwerk wordt begonnen (periode 1 september tot 1 mei).

Collectieve maatregelen

- Maak voordat met het werk wordt begonnen de werkplek zo goed mogelijk tochtvrij, als deze niet rondom met glas of ander materiaal is afgedicht (periode 1 september tot 1 mei). Anders het werk niet aanvangen.
- Zorg ervoor dat de stukadoors onder zomerse condities extra pauzes inlassen en extra drinken.

Individuele maatregelen

- Draag een goed sluitende overall.
- Neem bij warm weer extra pauzes en drink voldoende.

Arbovriendelijk hulpmiddel voor de stukadoor (traditioneel en mechanisch) met betrekking tot klimaat

- [Werkplekafscherming](#)

Meer informatie

- [Arbouw-advies Afgeschermd werken](#)
- [Arbouw-advies Stukadoren](#)
- [Arbouw website: klimaat](#)
- [Kwaliteitscriteria voor werkkleding in de bouwnijverheid \(PDF\)](#)

Lawaai

De stukadoor wordt afwisselend blootgesteld aan lage en hoge geluidniveaus. Vooral bij verwijderen van oude lagen, voorbehandelen van de ondergrond en bij mengen is het niveau verhoogd. Bij het mechanische stucwerk veroorzaken de spuitmachine en compressor veel geluid. Van de stukadoors klaagt 41% over lawaai. De grens van voor het gehoor schadelijk geluid is 80 dB(A). Bij mechanisch stucwerk ligt de gemiddelde blootstelling op 80 dB(A) of hoger. Gemiddeld over een werkdag ligt de blootstelling rond de 80 tot 90 dB(A). Gehoorschade is mogelijk als geen gehoorbescherming wordt gebruikt.

Wat zegt de wet- en regelgeving?

Wettelijke verplichtingen

In het Arbobesluit, artikel 6.8 zijn grenswaarden voor lawaai vastgesteld om werknemers te beschermen.

- Boven 80 dB(A) moet de werkgever zijn werknemers voorlichten en zorgen dat zij over de juiste gehoorbescherming beschikken. Daarbij moet hij zijn werknemers in de gelegenheid stellen om tenminste eens in de vier jaar een medisch onderzoek (PAGO = Periodiek ArbeidsGezondheidskundig Onderzoek) te ondergaan waarbij hun gehoor wordt getest. De werkgever hoeft hiervoor zelf niets te ondernemen, de werknemer wordt automatisch uitgenodigd door de arbodienst waarbij hij is aangesloten.
- Boven de 85 dB(A) moet de werkgever bronmaatregelen of collectieve maatregelen nemen om het geluidniveau te verlagen tot onder de 85 dB(A). De plaatsen waar het geluidniveau hoger blijft dan 85 dB(A), moet hij markeren. Werknemers zijn in het gemarkeerde gebied verplicht hun gehoorbescherming te dragen.

Cao Afbouw

- [Bijlage 11 Persoonlijke Beschermingsmiddelen \(PDF\)](#)

Te nemen maatregelen

Bronmaatregelen

- Kies bij de aanschaf of het vervangen van de spuitmachine en de compressor voor types met een geringe geluidemissie. Houd bij de keuze ook rekening met de lichamelijke belasting en de blootstelling aan stof en spuitnevel.

Collectieve maatregelen

- Verstrek gehoorbeschermingsmiddelen. Kies een type in overleg met het personeel; een middel dat niet lekker zit, wordt vaak slecht gebruikt.
- Verstrek geen doppen of watten als beschermingsmiddel. Deze beschermen onvoldoende. Otoplastieken met een op het geluidniveau afgestemd filter bieden wel goede bescherming.
- Zie toe op het gebruik van gehoorbescherming; zorg ervoor dat de leiding het goede voorbeeld geeft.

Individuele maatregelen

- Gebruik de verstrekte gehoorbeschermingsmiddelen.

Meer informatie

- [Arbouw-advies Stukadoren](#)
- [Beroepenfolder Stukadoer](#)
- [Informatie over PBM](#)
- [Keuzetabel Gehoorbeschermingsmiddelen \(PDF\)](#)
- [Keuzewijzer Gehoorbeschermingsmiddelen](#)